

Door Henk Jongsma, hoofdauteur Op niveau tweede fase eerste editie

Remco Campert

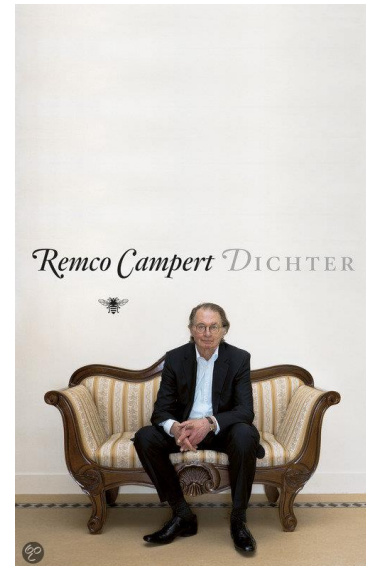
Inleiding

Op 8 februari 2015 berichtte de krant:

Aan dichter, schrijver en columnist Remco Campert is zojuist de driejaarlijkse Prijs der Nederlandse Letteren toegekend. 'Remco Campert brengt lichtheid in de Nederlandstalige literatuur', aldus de jury over de inmiddels 85-jarige schrijver. Campert wordt voorts een 'groot stilist' genoemd 'die in zijn werk steeds relativerend en geestig is en daarmee verschillende generaties blijft aanspreken.' De Prijs der Nederlandse Letteren is de meest prestigieuze literaire prijs in het Nederlandse taalgebied. De Taalunie kent de prijs om de drie jaar toe aan een auteur wiens oeuvre een belangrijke plaats inneemt in de Nederlandstalige literatuur.

NRC Handelsblad, 8 februari 2015.

Die prijs wordt in oktober feestelijk uitgereikt in het Koninklijk Paleis te Brussel door koning Filip. Aan deze schrijver, die dus verschillende generaties aanspreekt, gaan we in deze lesbrief aandacht besteden.

Opzet van deze lesbrief

- Je leest iets over leven en werk van Campert en maakt opdracht 1.
- Je maakt een overzicht van de waardering die het werk van Campert kreeg (opdracht 2).
- Je leest enkele gedichten van Campert en maakt daarbij opdracht 3 t/m 6.
- Je leest een of meer verhalen van Campert (opdracht 7 t/m 13).
- Je schrijft een brief aan Remco Campert (opdracht 14).

Wie is Remco Campert?

Informatie op internet

Op internet is veel informatie over Remco Campert te vinden. Interessant zijn de volgende sites:

- www.debezigebij.nl/web/Auteurs/Auteur/Remco-Campert-1.htm
- www.dbnl.org/auteurs/auteur.php?id=camp015
- nl.wikipedia.org/wiki/Remco_Campert
- www.kb.nl/themas/nederlandse-poezie/moderne-nederlandse-dichters/remco-campert
- www.literatuurplein.nl/persdetail.jsp?persId=1686

Op 8 maart 2015 was Campert te gast in het programma College Tour. Deze uitzending is nog te zien op:

- collegetour.ntr.nl/page/detailreacties/790382/Remco%20Campert en op
- www.npo.nl/college-tour-remco-campert/08-03-2015/VPWON_1240987.

Samenvatting leven en werk

Remco Campert werd geboren op 28 juli 1929. Zijn vader was de dichter en journalist Jan Campert (de dichter van het bekende *De achttien doden*), zijn moeder was de actrice Joekie Broedelet. Zijn ouders scheidden in 1932. Remco Campert was enig kind. Tot 1942 woonde Remco soms bij zijn moeder, soms bij zijn vader, soms bij zijn grootouders. In 1942 woont hij bij een vriendin van zijn moeder, met haar kinderen, op de Veluwe.

'We bewoonden een huis in de bossen nabij Tongeren waar we allemaal net in pasten. De oorlog woedde maar ik herinner het me als een onbezorgde tijd. Ik was toen dertien jaar. Aan mijn vader dacht ik niet. Dat hij sinds de zomer van 1942 in de gevangenis zat wist ik niet. Ik wist niets van mijn vader en leed daar niet merkbaar onder. Ook dit gezin deed het zonder vader. Het leek een normale toestand.' (*Over mijn vader*, 2004)

Als zijn moeder hem komt vertellen dat zijn vader dood is, gestorven in het concentratiekamp Neuengamme, maakt dat eerst geen indruk: hij gaat meteen verder lezen in zijn boek. Later, als hij een Duits bevel leest dat er niets over Jan Campert mag worden gepubliceerd, is dat anders: 'Ik schrok. Het was alsof mijn vader nu pas voor mij definitief dood was. Alsof al die tijd die aan mijn bezoek aan het RIOD voorafging zijn dood toch niet goed tot me was doorgedrongen. Van mijn moeder heb ik het sterfbed meegemaakt en ik heb haar gezien toen het leven haar had verlaten. Mijn vader heb ik niet dood gezien. Zijn graf was het concentratiekamp Neuengamme waar ik nooit naartoe ben gegaan.' (*Over mijn vader*, 2004)

In 1945 gaat hij met zijn moeder wonen in Amsterdam. Daar is hij meer met film en jazz bezig dan met school. Met Rudy Kousbroek richt hij in 1950 het literaire tijdschrift *Braak* op. Daaraan gaan ook Lucebert en Bert Schierbeek meewerken. Er ontstaat een hele groep min of meer gelijkgestemde schrijvers en dichters, de Vijftigers. Ze worden ook wel de Experimentelen genoemd. Ze zoeken een nieuwe kunst, waarbij het experiment voorop staat: niet iets bedenken en dat vervolgens uitvoeren, maar aan iets beginnen en dan al werkend zien waar het op uitloopt, zo zou je deze kunstopvatting kunnen typeren. Het 'proefondervindelijk gedicht' zoals Lucebert het omschreef.

In 1958 lieten ze duidelijk zien dat ze een groep waren door de bloemlezing uit hun gedichten *Vijf 5tigers* te publiceren.

Campert zelf was de minst experimentele van deze dichters, zijn werk week minder af van de tot dan geldende normen, hij was minder uitbundig in zijn experimenten met de taal, en dus begrijpelijker. Zijn eerste bundel *Vogels vliegen toch* (1951) had meteen succes bij een tamelijk groot publiek en Campert werd in de kritiek de 'meest verstaanbare Vijftiger' genoemd.

Het overheersende thema in deze bundel is dat van de poëzie die het opneemt tegen de werkelijkheid. Maar de realiteit blijkt steeds de sterkste, het gedicht biedt slechts een tijdelijke ontsnappingsmogelijkheid.

In zijn proza zien we hetzelfde thema. Zijn idealistische personages verzetten zich aanvankelijk tegen de werkelijkheid, maar verliezen in de loop van het verhaal hun idealen. In zijn eerste roman *Het leven is vurrukkulluk* (1961) wordt het uiteindelijke falen van het liefdesideaal verwoord. Maar dat falen wordt niet tragisch en zwaar weergegeven: in een schijnbaar luchtige toon gaat de weemoed schuil achter de ironie en de taalspelletjes.

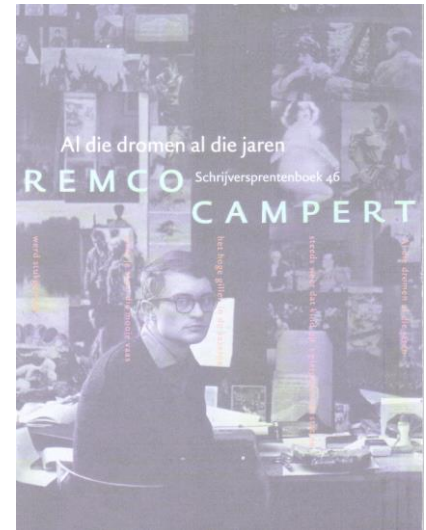

Camperts taalgebruik is de loop der jaren steeds soberder geworden: korte zinnen, eenvoudige woordkeus en een minimum aan beeldspraak zorgen ervoor dat zijn werk heel leesbaar is. Ook zijn thematiek blijft dicht bij de werkelijkheid en dus heel herkenbaar.

Vanaf 1950 probeerde Campert te leven van wat hij schreef. Hij maakte vertalingen, schreef reclameteksten en publiceerde in veel tijdschriften en dagbladen. Een tiental jaren werkte hij als redacteur bij uitgeverij De Bezige Bij. Vanaf 1976 was hij adviseur van Poetry International, een tijdschrift ook presentator. Bekend werden zijn columns in de Volkskrant, die hij eerst alleen en van 1996 tot 2006 in afwisseling schreef met Jan Mulder (CaMu).

In 1966 vestigde hij zich definitief in Amsterdam, met 'haar die ik liefheb'.

Enkele van zijn romans werden verfilmd (in 1966 *Het gangstermeisje*, in 1976 *Alle dagen feest*). Zijn werk werd in een zestal talen vertaald. In 1979 kreeg hij de P.C. Hooftprijs voor zijn gehele dichtwerk. In 2001 wijdde het Letterkundig Museum in Den Haag een tentoonstelling aan hem (*Al die dromen al die jaren*). Bij die gelegenheid verscheen een gelijknamig *Schrijversprentenboek*, met veel foto's en een paar essays over zijn werk.

Opdracht 1

- De lijst met titels van Campert is erg lang en erg gevarieerd. Noteer bij elk genre een titel en het jaar van eerste uitgave.

Genre	Titel	Jaar van uitgave
gedichtenbundel		
roman		
verhalenbundel		
novelle		
bundel columns		
kinderboek		

- Campert is een van de Vijftigers. Wie waren de andere vier?
- Waarom noemden ze zich ook wel de Experimentelen?
- In welk opzicht verschilde Campert van de andere Vijftigers?
- Campert speelt graag met taal. Welke voorbeelden zie je daarvan in de titels van zijn boeken?
- Lees het begin van het laatste gedicht in de tot nu toe laatste bundel van Remco Campert, *Licht van mijn leven*, dat hieronder staat. Wat zou hij met dat licht uit de titel van de bundel bedoelen?

Het levenslicht zag ik in Den Haag
 maar in Amsterdam, Van Eeghenlaan zeven,
 te midden van dichters (Luceberts schaterlach,
 Schierbeeks hikkende Boek Ik), zagen
 mijn wóorden het licht
 dat me niet meer verliet, trouw
 door dik en dunner dan dik

Waardering voor Campert

Hoe Campert wordt gewaardeerd, berichtte Sebastiaan Kort ook in dat bericht in *NRC Handelsblad* van 8 februari 2015:

In 1976 ontving Campert reeds de P.C. Hooft-prijs voor zijn gehele poëtische oeuvre. In 2011 werd hem de Gouden Ganzenveer toegekend voor zijn bijdrage aan het publieke debat. Ook was in dat jaar Camperts klassieke roman en leeslijstfavoriet *Het leven is vurrukkulluk* actieboek van de campagne *Nederland Leest*. En vorig jaar november ontving Campert de Gouden Schrijfmachine, een nieuwe ereprijs voor personen of organisaties die zich hebben ingezet voor 'nieuwe literatuur' van jonge, talentvolle schrijvers. Camperts laatste roman is *Hôtel du Nord* en stamt uit 2013. Het verhaal van een matig succesvolle schrijver die naar een hotel in een fictieve Noord-Franse badplaats vlucht belandde op de longlist van de AKO Literatuurprijs. [...] Ondanks dat Campert sinds de dood van Gerrit Kouwenaar de laatste Vijftiger is, steelt hij op poëzieavonden onverminderd de show. Ook schrijft hij op hoge leeftijd nog steeds columns voor *de Volkskrant*. Twee jaar geleden zei hij daar in gesprek met *NRC Handelsblad* over:

'Als de wil in je aanwezig is, dan overwin je veel obstakels. Het is doorwerken, soms vertwijfeld zuchten en toch maar weer doorwerken. Mijn kop zit gevangen in dat hoe-moet-ik-nu-verder-achtige. Het is mijn grote liefde, schrijven. En enkele vrouwen.'

Opdracht 2

- De Prijs der Nederlandse Letteren is niet het eerste eerbetoon dat Campert ten deel valt. Zoek bij elk jaartal de prijs of het eerbetoon uit de volgende lijst, en zet erachter waarvoor hem die prijs werd toegekend.

actieboek Nederland Leest	nominatie AKO Literatuurprijs
Anne Frank-prijs	nominatie Gouden Uil
Beste Luisterboek	P.C. Hooft-prijs
Cestoda-prijs	Poëzieprijs van de gemeente Amsterdam
Gedichtendagprijs	Prijs der Nederlandse Letteren
Gouden Ganzenveer	Prijs van de Amsterdamse Kunstraad
Gouden Schrijfmachine	Prozaprijs van de gemeente Amsterdam
Jan Campertprijs	Reina Prinsen Geerligsprijs
nominatie AKO Literatuurprijs	tentoonstelling Letterkundig Museum

Jaar	Prijs of eerbetoon	Toegekend voor
1953		
1955		
1956		
1958		
1959		
1960		
1979		
1987		
1988		
2000-2001		
2006		
2007		
2008		
2011		
2011		
2013		
2014		
2015		

- 2 Remco Campert schrijft proza en poëzie. Waarvoor heeft hij de meeste prijzen gekregen?

Gedichten

A *Vogels vliegen toch* (1951)

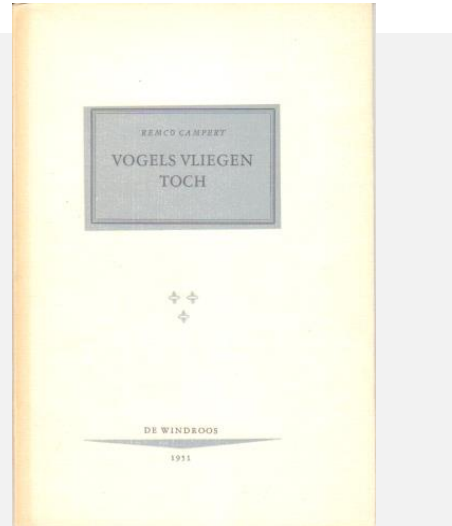
De eerste bundel die Campert publiceerde, *Vogels vliegen toch*, opent met het gedicht *Credo*.

Credo

ik geloof in een rivier
die stroomt van zee naar de bergen
ik vraag van poëzie niet meer
dan die rivier in kaart te brengen

ik wil geen water uit de rotsen slaan
maar ik wil water naar de rotsen dragen
droge zwarte rots
wordt blauwe waterrots

maar de kranten willen het anders
willen droog en zwart van koppen staan
werpen dammen op en dwingen
rechtsomkeert

Ook te vinden op: <http://www.gedichten.nl/schrijver/Remco+Campert>.

Opdracht 3

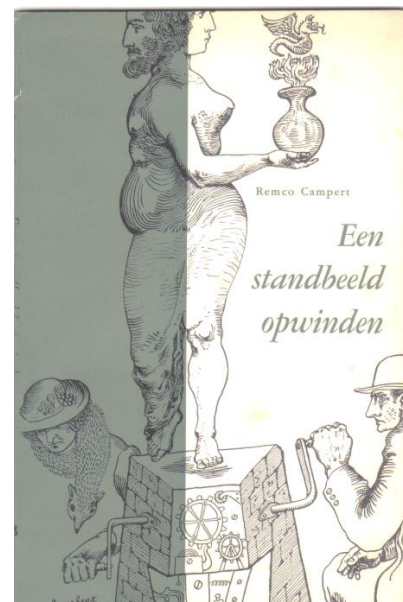
- Credo* betekent letterlijk: ik geloof. Het is ook de naam van de officiële geloofsbelijdenis zoals die in de rooms-katholieke kerk wordt gezongen of gezegd. Waarin of in wie gelooft deze dichter?
- Dit gedicht staat vol beelden, die uiteraard niet letterlijk moeten worden opgevat. Waarvoor zouden de volgende dingen een beeld kunnen zijn?
 - de rivier
 - de rots
 - de dammen
- Camperts taalgebruik is in de loop van de jaren soberder geworden, wordt gezegd. Wat vind je van het taalgebruik in dit gedicht?

B *Een standbeeld opwinden* (1952)

In de bundel *Een standbeeld opwinden* staat 'Een vergeefs gedicht':

Een vergeefs gedicht

Zoals je loopt,
door de kamer uit het bed
naar de tafel met de kam,
zal geen regel ooit lopen.
Zoals je praat,
met je tanden in mijn mond
en je oren om mijn tong,
zal geen pen ooit praten

Zoals je zwijgt,
met je bloed in mijn rug
door je ogen in mijn hals,
zal geen poëzie ooit zwijgen

Ook te vinden op: <http://www.gedichten.nl/schrijver/Remco+Campert>.

Opdracht 4

- 1 Wie zou die 'je' kunnen zijn?
- 2 Poëzie is voor Campert erg belangrijk, dat zag je al in het vorige gedicht. Maar wat is voor hem nog belangrijker?
- 3 'Een vergeefs gedicht': waarom zou dat gedicht 'vergeefs' zijn?
- 4 Vind jij dit gedicht ook vergeefs? Waarom wel of niet?
- 5 Dit gedicht is heel erg vaak in bloemlezingen opgenomen. Je kunt dus spreken van een paradoxale situatie. Leg dat eens uit.
- 6 Camperts taalgebruik is in de loop van de jaren soberder geworden, wordt gezegd. Wat vind je van het taalgebruik in dit gedicht?

C *Het huis waarin ik woonde (1955)*

De bundel *Het huis waarin ik woonde* bevat o.a. *Het huis waarin ik woonde*: 'een lang gedicht in delen geschreven in opdracht van de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen'. Het laatste deel van dat gedicht lees je hierna.

Poëzie is een daad

Poëzie is een daad
van bevestiging. Ik bevestig
dat ik leef, dat ik niet alleen leef.

Poëzie is een toekomst, denken
aan volgende week, aan een ander land,
aan jou als je oud bent.

Poëzie is mijn adem, beweegt
mijn voeten, aarzelend soms,
over de aarde die daarom vraagt.

Voltaire had pokken, maar
genas zichzelf door o.a. te drinken
120 liter limonade: dat is poëzie.

Of neem de branding. Stukgeslagen
op de rotsen is zij niet werkelijk verslagen,
maar herneemt zich en is daarin poëzie.

Elk woord dat wordt geschreven
is een aanslag op de ouderdom.
Tenslotte wint de dood, jazeker,

maar de dood is slechts de stilte in de zaal
nadat het laatste woord geklonken heeft.
De dood is een ontroering.

Ook te vinden op: <http://www.poezie-leestafel.info/remco-campert>.

Opdracht 5

- 1 In dit gedicht vind je de tegenstelling leven – dood.
 - a Wie van die twee wint?
 - b Wie is er het sterkst in de ogen van Campert?
- 2 Waarom dicht de dichter?
- 3 Wat is er poëtisch aan de branding?
- 4 Wat is de overeenkomst tussen de poëzie en de branding?
- 5 Wat wil de dichter laten zien met die anekdote over Voltaire?
- 6 De column van Campert in *de Volkskrant* van 23 mei 2015 begon zo:

Gisteren was ik vroeg op, voor mijn doen althans. Het overkwam me. Er was geen reden voor. Een mens moet natuurlijk een keer opstaan, hoewel, van wie of wat? Nog in de mist van de slaap bewoog ik me door de kamer. Ik kon terugkruipen in bed, maar dat was, zoals dat heet, geen optie. Er moest toch een reden zijn. Over een dag of wat zou ik naar Parijs gaan. Ik had, behalve met de tram, al een tijd niet gereisd. Misschien was ik me aan het oefenen in het tijdig opstaan.

Langzaam drong de reden van mijn opstaan tot me door. Ik voelde het aan mijn lichaam dat bij die constatering klaarwakker werd. Er zat een gedicht in me en het wilde dat ik er geboorte aan gaf.

- 7 Welke overeenkomsten zie je met dit gedicht?
Camperts taalgebruik is in de loop van de jaren soberder geworden, wordt gezegd. Wat vind je van het taalgebruik in dit gedicht?

Opdracht 6

Kies zelf een gedicht van Remco Campert.

Je kunt daarvoor o.a. gebruikmaken van:

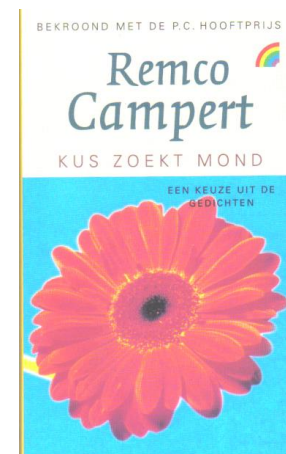
- de verzamelbundel *Dichter* (2011)
- de bloemlezing *Kus zoekt mond* (2000)
- de volgende sites:

www.gedichten.nl/schrijver/Remco+Campert

www.poezie-leestafel.info/remco-campert

www.dbnl.org/auteurs/auteur.php?id=camp015

Vorm een groepje van vier en leg elkaar uit waarom je dit gedicht van Campert hebt gekozen en wat je er mooi aan vindt.

Verhalen

Campert is ook bekend geworden door zijn verhalen. Een mooie bloemlezing door Bert Wagendorp verscheen in 2015, *Een nacht en een morgen*.

Flaptekst

'Je stampde met je voet op de grond en er was een feest.' Het is de beroemde eerste zin van het verhaal *De jongen met het mes* van Remco Campert, de man met de typemachine. Campert beroert met zijn vingers de toetsen en er is direct de terloopse schoonheid waarop hij het patent heeft. De verhalen van Campert zijn steeds weer een feest voor nieuwe generaties lezers. Alleen al de slotalinea van *Hoe ik mijn verjaardag vierde* bewijst dat ze tijdloos zijn: 'Ik werd wakker van het ruisen van het televisietoestel. Ik keek op mijn horloge. Nog veertig minuten en dan zat mijn verjaardag erop.'

Ik staarde naar de wirwar van flakkerende witte puntjes op het beeldscherm en ik had het gevoel of ik nooit geboren was en of ik nooit zou sterven, of ik altijd zo had geleefd en altijd zo maar zou verder leven.' Bert Wagendorp maakte speciaal ter gelegenheid van de vijftiendagste verjaardag van de eeuwig jonge auteur een keuze uit alle verhalen.

Opdracht 7

- 1 Volgens de flaptekst zijn de verhalen van Campert niet verouderd. Dat wordt twee keer gezegd. Met welke woorden?
- 2 Uit het slot van *Hoe ik mijn verjaardag vierde* moet blijken dat die verhalen tijdloos zijn. Herken jij iets in dit fragment?
- 3 Herken jij iets in de beroemde eerste zin van *De jongen met het mes*?

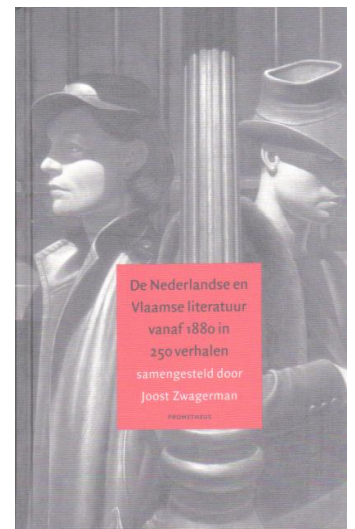
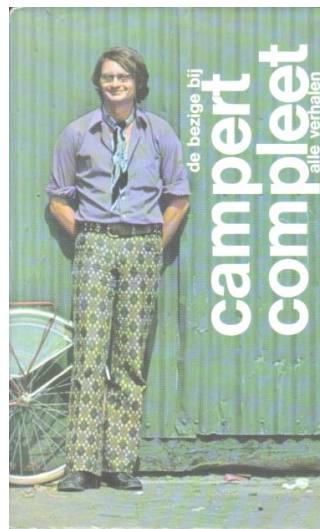
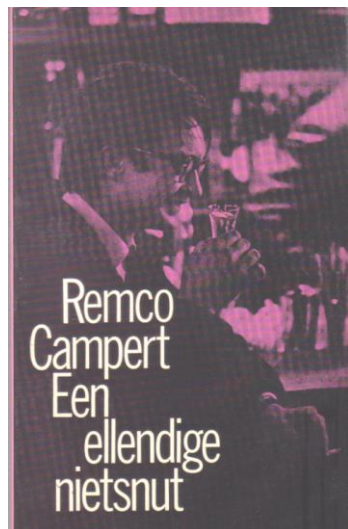
Jij moet straks een keus maken uit drie veel gelezen verhalen:

- *De jongen met het mes* (1956)
- *Een ellendige nietsnut* (1959)
- *James Dean en het verdriet* (1959)

Die verhalen zijn opgenomen in de bloemlezing *Een nacht en een morgen*. Ze staan natuurlijk ook in de oorspronkelijke bundels:

- *De jongen met het mes* in de bundel *De jongen met het mes* (1959)
- de andere twee verhalen in de bundel *Een ellendige nietsnut* (1960)

En natuurlijk staan ze ook in *Campert Compleet. Alle verhalen* (1971).

De jongen met het mes en *James Dean en het verdriet* vind je ook in de grote bloemlezing van Joost Zwagerman *De Nederlandse en Vlaamse literatuur vanaf 1880 in 250 verhalen* (2005).

Opdracht 8

- 1 Je kent nu alleen de titels van de verhalen. Maar die titel wekt al verwachtingen. Geef bij elke titel jouw verwachtingen aan.

<i>De jongen met het mes</i>	
Wat voor hoofdpersoon verwacht je?	
Wat voor omgeving verwacht je?	
Wat zou er kunnen gaan gebeuren?	
Wat voor verteltoon verwacht je?	

Een ellendige nietsnut	
Wat voor hoofdpersoon verwacht je?	
Wat voor omgeving verwacht je?	
Wat zou er kunnen gaan gebeuren?	
Wat voor verteltoon verwacht je?	

James Dean en het verdriet	
Wat voor hoofdpersoon verwacht je?	
Wat voor omgeving verwacht je?	
Wat zou er kunnen gaan gebeuren?	
Wat voor verteltoon verwacht je?	

2 Naar welk verhaal gaat nu je voorkeur uit? Geef een korte toelichting.

Opdracht 9

1 Lees van elk verhaal het begin. Geef van elk verhaal opnieuw aan wat je verwachtingen zijn.

De jongen met het mes	
<p>Je stampte met je voet op de grond en er was een feest. 's Zomers en 's winters geurden de avonden en de nachten naar alcohol. Om drie uur 's nachts was niets meer onmogelijk: je kon een handstand maken op een jeneverfles, vliegen naar New York, boerenknecht worden en tussen het koren liggen, schatrijk worden van vandaag op morgen en jaren later, vol champagne, sterven in een zwembad op een maanloze nacht. 's Zomers, als de ochtend kwam met vogels en schone straten en een bleke zon, reed je weg naar het strand, je hand zweette zout en alcohol en drukinkt van het verse ochtendblad, dat je had gekocht. In de avond kwam je loodzwaar thuis, schoenen vol zand, warhoofd vol hoofdpijn: je had een meisje geslagen, met een vriend gebroken, gelachen en geschreeuwd, je pupillen wijd, zwarte poelen, geplaagd door zwermen muggen. Je gedachten waren uiteengevallen in losse woorden, sleutelwoorden, die je onophoudelijk mompelde, omdat je bang was er niet meer te zijn, als je ook die woorden nog vergat. En je viel in slaap tot het volgende feest je wekte.</p>	
Wat voor hoofdpersoon verwacht je?	
Wat voor omgeving verwacht je?	
Wat zou er kunnen gaan gebeuren?	
Wat voor verteltoon verwacht je?	

Een ellendige nietsnut	
<p>Toen Joke en Lex Etten uit elkaar gingen, waren ze beiden vijftig jaar oud en ruim twee jaar getrouwd. Tijdens hun huwelijk bracht Joke het geld binnen, omdat al spoedig bleek dat Lex daartoe niet in staat was.</p> <p>Bij onze scheiding gaf ze me zelfs tweehonderdvijftig gulden mee. Ze noemde het lenen, tegen beter weten in natuurlijk, maar we waren er toen erg voor om elkaars gevoelens te sparen. Van die tweehonderdvijftig gulden huurde ik een kamer en toen had ik nog honderdnegentig over om van te leven en na een paar weken was dat op en ik had niets te verwachten, want de tekeningen, die ik bij een of ander slap verhaal had gemaakt (daar had Van Oss me aan geholpen), waren afgekeurd en geld voor de poging en de goede bedoeling, daar doen ze niet aan bij kranten. En een vent, die ik in een café had ontmoet en die zijn portret zo nodig getekend moest hebben, wilde niet over de brug komen met de afgesproken vijftig gulden, want hij vond het een slechte tekening. Erg best was die tekening ook niet, maar dat lag voor een gedeelte aan hem, want zijn kop was ook niet erg best. Hij had bijna geen kin en van die verzopen blauwe café-ogen en misschien heb ik een beetje te veel nadruk daarop gelegd. Hij wilde de tekening niet eens accepteren en als ik nog wel eens in dat café kom, dan draait hij mij zijn grote vette rug toe en als hij dronken is, trekt hij aan mijn das en probeert ruzie met me te maken.</p>	
Wat voor hoofdpersoon verwacht je?	
Wat voor omgeving verwacht je?	
Wat zou er kunnen gaan gebeuren?	
Wat voor verteltoon verwacht je?	

James Dean en het verdriet

Het was winter, niet lang na Nieuwjaar. De straten waren smerig van de bruine, met pekkel bestreden sneeuw. Ik had het vrij arm, hoewel ik genoeg verdiende, maar ik zette mijn geld doorgaans onmiddellijk na ontvangst in drank om. Mijn dunne schoenen lekten en mijn handen waren onaangenaam koud, rood en droog, omdat ik geen handschoenen bezat.

Ik had juist een voor beide partijen ongelukkig afgelopen liefdesgeschiedenis achter de rug en voelde me eenzaam en wel degelijk alleen. Met flessen cognac en jenever onder mijn arm om mijn veelvuldige bezoeken te rechtvaardigen, liep ik de deuren van vrienden en kennissen plat. Ik kon niet stoken op mijn zolderkamer in de lange, troosteloze straat in Amsterdam-West, waar altijd vuilnisbakken, leeg of vol op de stoep stonden, nu met mutsen van sneeuw. Ik vervreemde van mijn kamer, waar ik alleen nog maar kwam om er te slapen, huiverend van de kou ondanks de vijf legerdekens, en om te zien of er post was geweest. Ik was ongelukkig, mijn kuitspieren deden pijn van het lopen door de stad en het beklimmen van de trappen van kennissen. Van schrijven kwam weinig, want daarvoor was het te koud en te rommelig in mijn kamer, waar de bevroren geur hing van het al in weken niet geluchte bed, van overvolle asbakken, oud brood en verschaalde alcohol.

Wat voor hoofdpersoon verwacht je?	
------------------------------------	--

Wat voor omgeving verwacht je?	
--------------------------------	--

Wat zou er kunnen gaan gebeuren?	
----------------------------------	--

Wat voor verteltoon verwacht je?	
----------------------------------	--

2 Naar welk verhaal gaat nu je voorkeur uit? Geef een korte toelichting.

Opdracht 10

1 Lees van elk verhaal het slot. Geef opnieuw aan wat je verwachtingen zijn.

De jongen met het mes

'Waanzinnig,' zei Bella, terwijl ze de blinddoek afdeed.

'Toch jammer, dat hij zijn fototoestel niet bij zich heeft, dan had hij het meteen kunnen fotograferen,' hoorde Wessel Dick zeggen.

'Een waanzinnig gevoel,' zei Bella. 'Alsof iemand er tegen blies. Net alsof iemand er tegen blies.

Wat een waanzinnige jongen is dat.' Ze ging naar de jongen toe, sloeg haar armen om zijn hals, drukte zich tegen hem aan en kuste hem op zijn mond. Daarna zei ze bewonderend: 'Hij is waanzinnig cool. Het kan hem allemaal niets schelen.'

De jongen bloosde weer. Toen, terwijl hij verlegen glimlachte, legde hij zijn linkerhand voorzichtig op Bella's blote schouder; zijn andere hand, waarin het mes, hield hij, bang om haar te zullen snijden, krampachtig naar achteren.

Wat voor hoofdpersoon verwacht je?	
------------------------------------	--

Wat voor omgeving verwacht je?	
--------------------------------	--

Wat zou er kunnen gaan gebeuren?	
----------------------------------	--

Wat voor verteltoon verwacht je?	
----------------------------------	--

Een ellendige nietsnut

'Ik wou dat ik wist wat Joke er allemaal uitkraamt op dit ogenblik,' zei ik. 'Mensen gaan toch altijd zwetsen als ze ouder de ether uitkomen. Ik ben bang dat ze ontzettend vervelende dingen over me vertelt.'

Herbert haalde zijn schouders op.

'Welnee,' zei hij. 'Waarom zou ze? En als ze bijgekomen is weet ze dat toch niet meer.'

'Ja, maar Eva ...'

'Eva praat niet.'

'Tegen jou toch wel?'

Hij schudde zijn hoofd, maar dat was natuurlijk onzin, want vrouwen praten altijd tegen hun mannen en mannen tegen hun vrouwen. Ik ken niemand die zijn mond houdt. Vriend, vijand of familie, iedereen praat.

Lex lag op het veldbed en staaarde naar het plafond, dat zichtbaar was, hoewel de gordijnen gesloten waren en er geen licht in de kamer brandde. Maar het zwart, het donker, had er minder substantie, alsof je er doorheen zou kunnen zwemmen en misschien na heel lange tijd wel ergens belanden, waar het licht was. Lex lag doodstil en hij steeg in het grijs tot het overal om hem heen was. Maar toen het inderdaad licht werd, was het Herbert die zijn wekker uit het atelier kwam halen.

Wat voor hoofdpersoon verwacht je?	
Wat voor omgeving verwacht je?	
Wat zou er kunnen gaan gebeuren?	
Wat voor verteltoon verwacht je?	

James Dean en het verdriet

'Nellie, Nellie,' vervolgde ik. 'James is niet dood, hij leeft. Hij wil het je bewijzen. Hij zal je iedere week een foto van zichzelf sturen, iedere week een andere. Hij heeft honderden foto's van zichzelf. Veel liefs van Jimmy, schrijft hij er op. Je kunt ze boven je bed hangen, onder je kussen leggen, liefkozen onder de dekens, aan je vriendinnen laten zien. Nellie ...'

Ik zweeg. Ik kon geen woord meer uitbrengen. Ik pakte een ballpoint, legde hem bij het plakband en de Katholieke Radio Gids en haalde mijn portemonnee te voorschijn. Toen pas durfde ik haar aankijken. Ze was veranderd in een gebilde jongeman, die mij vreemd aanstaarde. Nellie stond achter in de winkel bij een openstaande deur, gereed om te vluchten, zodra ik mijn revolver zou trekken.

'Dat is dan één gulden achtenzeventig,' zei de jongeman.

Ik betaalde en verliet met mijn aankopen de winkel. Ik liep terug naar het café, waar Ernst in zijn eentje aan het biljarten was. Hij zette zijn keu in het rek toen hij mij zag binnenkomen.

'Zullen we gaan?' vroeg hij.

'Ja,' zei ik. 'Terug naar de poëzie.'

Wat voor hoofdpersoon verwacht je?	
Wat voor omgeving verwacht je?	
Wat zou er kunnen gaan gebeuren?	
Wat voor verteltoon verwacht je?	

2 Welk verhaal ga je lezen? Wat is je definitieve keuze? Geef een korte motivering.

Opdracht 11

Lees het verhaal dat je gekozen hebt.

Maak er daarna een kort verslag over, waarin je deze belangrijkste vragen beantwoordt:

- 1** Kun je het doen en denken van de personen begrijpen?
- 2** Zouden deze personen ook in onze tijd kunnen leven?
- 3** Zouden de gebeurtenissen zich ook in onze tijd kunnen afspelen?

Opdracht 12

Vorm een groepje van vier personen die hetzelfde verhaal hebben gelezen en bespreek jullie verslag. Corrigeer en vul aan waar dat nodig is.

Opdracht 13

Vorm een groepje van drie personen, die verschillende verhalen hebben gelezen. Bespreek samen de stelling dat Camperts verhalen tijdloos zijn, dus absoluut niet verouderd.

Brief aan Remco Campert

In een interview met Rick de Leeuw uit 2009 zei Campert:

'Nog altijd ben ik opgelucht, verwonderd bijna, als ik merk dat mijn werk in de smaak valt. Natuurlijk weet ik zo onderhand wel welke reacties ik verwachten kan, en van wie, maar de twijfel is nooit minder geworden. Ik schrijf natuurlijk niet enkel om bevestiging te zoeken. Het gaat mij om die telkens opnieuw beginnende zin in het schrijven, en daarmee ook de zin van het leven. Die twee vallen steeds meer samen.'

In: Frénk van der Linden en Freddy van Thijn (samenst.): *Het moet pijnlijk blijven. De mooiste schrijversinterviews* (2011).

Opdracht 14

Schrijf een brief aan Remco Campert, waarin je hem vertelt:

- wat je gelezen hebt
- wat je daarin mooi vond
- wat je daarin misschien minder mooi vond

Natuurlijk wens je hem ook geluk met de grote prijs die hij kreeg.
Je kunt die brief versturen via het postadres van uitgeverij De Bezige Bij.

